

associació catalana
de sociologia

secció de sociologia de la s.c.e.j.e.s.
filial de l'institut d'estudis catalans

butlletí n.º 11

juliol del 1986

* INFORME DE LA JUNTA SORTINT A CARREC DEL PRESIDENT DE LA SECCIO DE SOCIOLOGIA. LLUIS CARREÑO I PIERA

1. Introducció

A últims de l'any 1984, l'Associació registrava la sensible pèrdua, per decés, del Dr. Rogeli Duocastella, que després de la seva etapa d'investigador a París havia desplegat una activitat intensa a Barcelona impulsant nombrosos estudis de caràcter empíric sobre la societat catalana que contribuïren ja prematurament als anys 60 i principis dels 70 a despertar un interès cap a la nostra disciplina, en especial, a la vessant de la sociologia de la Religió.

2. Activitats

A la primera meitat de 1984 es va cloure el cicle "El canvi i la reconstrucció nacional des de la perspectiva sociològica" amb les aportacions sobre el nacionalisme realitzades pels professors Francesc Mercadé i Francesc Hernández, i pel professor Josep Maria Colomer. Cal remarcar que el cicle que havia començat amb força empenta, en les seves darreres etapes va perdre força en la mesura que s'anava constatant l'existència ja presentida de nombrosos buits que no permetien assolir el nivell desitjat d'anàlisi que hom s'havia proposat inicialment. No obstant, el conjunt de materials que s'han aconseguit aplegar durant el cicle, constitueixen un valuós testimoni de l'estat de la sociologia catalana i de llurs limitacions.

Durant aquest període l'activitat científica de la secció es polaritzà en torn a una sèrie de conferències i col·loquis sobre temàtiques diversificades però que totes convergeixen cap a problemes que afecten la nostra societat.

El març de 1984 el professor Renaud Dulong parlà sobre problemes epistemològics per a una Sociologia de la Violència i la Inseguretat; el maig de 1984 el Professor M. Cox, de la Universitat de Wisconsin (EUA), parlà sobre "La política social en diferents països: vies d'anàlisi per a un estudi comparatiu". Aques

ta sessió es realitzà en col.laboració amb l'Escola d'Assistents Socials, a l'Institut d'Estudis Nord-americans. El mateix maig de 1984, el Professor Lluís I. Ramallo parlà sobre "L'experiència de la Facultat Llatino-americana de Ciències Socials" de la qual havia estat Director. El febrer de 1985, els Professors Wilfried Kruse i Hans Werner Franz explicaven les experiències d'investigació i estudi de la Sozialforschungsstelle de Dortmund, un dels Instituts capdavanters d'Alemanya en el camp de la formació ocupacional i en el de la política social. El mes d'abril de 1985, el Professor Anthony D. Smith pronunciava una conferència sobre "Història i llibertat: dilemes de lleialtat a les democràcies occidentals", contraposant els nacionalismes ètnics i les identitats col·lectives. Aquesta conferència es realitzà a la Facultat de Ciències Econòmiques en col.laboració amb la Càtedra de Sociologia d'aquesta Facultat.

Certament, s'ha d'admetre també que algunes activitats programades no pogueren celebrar-se degut a una certa atonia existent durant el període esmentat. Així, un primer debat sobre metodologia d'enquestes de la joventut, al qual havien promès la seva assistència els Professors Joan Estruch i Joaquim Casals, i una sessió restringida sobre la Sociologia Urbana a Alemanya: estat de la qüestió, a càrrec del Professor Jürgen Friedrich, Catedràtic de Sociologia Urbana de la Universitat d'Hamburg, no van poder tenir lloc degut a què no es va poder garantir una assistència suficient que justificués els actes. Això constitueix, evidentment, un indicador que la nostra Associació no ha aconseguit encara establir uns canals eficaços per al diàleg i el debat.

3. Publicacions

Des de la perspectiva de les publicacions, cal assenyalar que després d'esforços d'anys ha estat possible, gràcies a la pertinença obcecació del Vice-president, Jordi Estivill, la publicació de les actes de les Primeres Jornades de Sociologia de 1981. Així mateix, cal remarcar que s'ha iniciat el procés d'edició del cicle de conferències sobre estructura social i reconstrucció nacional, gràcies a l'ajut financer de la Diputació de Barcelona.

D'altra banda, es convocà un concurs obert entre tots els associats per impulsar la publicació d'una sèrie titulada "Materials de Sociologia Catalana", on es pretenen recollir materials inèdits o reculls de materials dispersos que puguin tenir interès per a l'aprofundiment de les ciències socials i en especial de la sociologia a Catalunya. Cal remarcar com aquesta convocatòria no ha tingut pràcticament ressò, encara que a darrera hora, és a dir, el 28 de novembre de 1985, s'ha rebut la sol·licitud per a la publicació d'un treball entitulat "Migracions i Salut Mental. Una anàlisi Psicopatològica de la població assalariada trasplantada a Catalunya en el s. XX", de la qual és autor el Col·lectiu d'Investigacions Psicopatològiques de la Fundació Vidal i Barraquer. Es d'esperar que la propera Junta valori adequadament aquest treball que va merèixer el Premi Nacional d'Investigacions de Psiquiatria "Lluís Martín Santos" de l'Associació Espanyola de Neuropsiquiatria i endegui la seva publicació.

4. Vessant institucional

En primer lloc cal remarcar com a la tardor de 1984, en una acció coordinada amb la Secció d'Economia es va presentar una petició al President de l'Institut d'Estudis Catalans en la qual es justificava el desig de la Secció de Sociologia de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials d'aconseguir una autonomia estatutària, de forma que tingués facultats anàlogues a les d'una filial de l'Institut. En la petició es posava de relleu l'interès d'assolir un grau d'independència funcional suficient que fes possible la constitució d'una Societat Catalana de Sociologia capaç d'articurlar-se amb d'altres Associacions de l'Estat i a nivell internacional. Malgrat la bona acollida que va tenir aquesta petició per part del President de l'Institut, fins ara no s'ha rebut cap resposta concreta. Aquesta incertesa constitueix certament una hipoteca sobre el desenvolupament de les nostres activitats i de la seva projecció futura. La manca d'un nou estatus respecte a l'Institut fa que no hagi estat possible realitzar una programació adequada de medis i fins, per tal com no es disposà mai d'una informació fefaent sobre els recursos efectius que podem utilitzar com a membres de l'Institut. Tampoc no tenim mecanismes institucionals adequats per a poder realitzar propostes i plantejar iniciatives que podrien enriquir els plantejaments del propi Institut i la seva projecció en la societat catalana.

Des d'una altra perspectiva, durant aquest període de 1984-1985, s'ha seguit impulsant l'estructuració de la Federació d'Associacions de Sociologia de l'Estat Espanyol. La nostra Associació, com és sabut, ha estat una de les entitats fundadores d'aquesta Federació i ha tingut especial cura per a impulsar el seu desenvolupament amb la presència de Salvador Giner, Jordi Estivill i Josep Maria Rotger entre d'altres. Voldria remarcar com al Segon Congrés de l'Estat, el setembre de 1984 a Santander, tres de les àrees sectorials, la de Ciències de l'Educació, la de Salut i Malaltia, i la de Sociologia Militar, estaven a càrrec de socis de la nostra secció: Josep Maria Rotger, Ignasi Pons i Juli Busquets respectivament. També voldria ssenyalar com l'Associació Sectorial de la FASEE, presidida per Busquets, el Comitè d'Investigacions "Fuerzas Armadas Sociedad", està creant les condicions per primera vegada en el nostre país, per a fer possible l'anàlisi sociològica del fet militar.

També cal remarcar com el 1985, per fi, s'aprovava la constitució de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. La Junta, a través dels membres que representen la Universitat Autònoma, ha estat seguint amb gran interès el desenvolupament d'aquesta iniciativa. Es d'esperar que la constitució de la Facultat constitueixi una aportació cabdal a la institucionalització de la Sociologia a Catalunya.

En aquests darrers mesos sembla que, per primera vegada, assistim a una autèntica mobilització. A principis de febrer està convocada la Càtedra de Sociologia de la Universitat de Barcelona, convocatòria llarg temps esperada. Ambdós factors, tant la Facultat com la Càtedra, contribuiran sens dubte a dinamitzar i a crear les condicions per a un desenvolupament més estable de la sociologia a casa nostra.

5. Perspectives de futur

En cloure aquesta etapa de 1984-1985 i donar pas a una nova Junta de l'Associació Catalana de Sociologia, voldria recordar que vaig acceptar la Presidència d'aquesta Associació malgrat estar distanciat d'una activitat professional en l'àmbit sociològic que legitimés aquest fet per raons conjunturals de tots conegudes, i per la petició expressa que Salvador Giner em féu per carta. Com és sabut, en la primera sessió de Junta, l'11 de gener de 1984, vaig fer constar en Acta que si en l'intent en Salvador Giner tornava definitivament a Barcelona, el meu desig era que immediatament es fes càrrec de la Presidència. Això no s'ha pogut acomplir, ja que en aquest període no s'han produït els esdeveniments tan llargament esperats. Jo sols voldria expressar el meu desig que la incorporació de Salvador Giner sigui una realitat propera i que això faci possible la incorporació plena d'aquest gran professional en la tasca d'impulsar i desenvolupar la Sociologia Catalana donant-li la seva adequada dimensió oberta i universalista.

INFORMACIONS DE LA JUNTA DE L'A.C.S.

En l'Assemblea Plenària de l'A.C.S. celebrada el dia 15 de gener als locals del carrer del Carme, 47, es van triar els membres que integren la nova Junta Directiva, els quals el dia 12 de febrer celebren la primera sessió de Junta i es reparteixen els càrrecs i les vocalies de la següent manera:

President:	Salvador Giner
Secretari:	Oriol Homs
Tresorer:	Lluís Flaquer
Vocals:	Joan Costa
	Jordi Estivill
	Francesc Hernández
	Marta Roca
	Josep Maria Rotger
	Juli Sabaté
	Carlota Solé

Representant de
l'Àrea de
Sociolingüística: Enric Montaner

Les primeres reunions de la nova Junta s'han dedicat a perfilar el programa d'activitats de l'A.C.S. en els propers anys.

Les iniciatives s'han centrat en tres temes:

- Millora del Butlletí de l'A.C.S. regularitzant la seva publicació i ampliant el contingut amb la incorporació de dues noves seccions: una de dedicada a publicar ressenyes bibliogràfiques en la qual es presentarien comentaris de les novetats bibliogràfiques i informació sobre els diferents fons documentals, arxius i biblioteques útils per a la recerca en les diferents temàtiques sociològiques. L'altra secció es dedicaria a publicar articles que reflectissin la producció sociològica a Catalunya.
- La realització de seminaris, conferències, actes científics. Fins ara s'han recollit tres propostes que estan en estudi:
 - Un seminari internacional sobre models lingüístics a diferents països.
 - Un seminari sobre sociologia de l'Educació.
 - Un seminari sobre els estudis de sociologia a l'Estat Espanyol.

Per cada una d'aquestes propostes s'ha creat una comissió de treball per estudiar els aspectes organitzatius i financers.

- Proposta per celebrar el Segon Congrés de Sociologia de l'A.C.S. La convocatòria d'un Congrés és sempre una tasca ambiciosa que requereix una organització acurada. En les primeres discussions que s'han tingut, l'opinió dels membres de la Junta ha estat favorable a la celebració del Congrés. El mes de setembre es discutirà una primera proposta dels eixos bàsics del Congrés.

Aquestes són les iniciatives que s'han formulat fins ara, però la Junta resta oberta i encoratja tots els socis a que presentin propostes i en la mesura que puguin ser assumides tant econòmicament com per capacitat organitzativa, les incorporarà al programa d'activitats.

D'una manera especial la Junta ha considerat l'interès d'aconseguir una coordinació amb els programes d'activitats de les Escoles i Facultats universitàries de Catalunya.

* UNA FACULTAD DE CIENCIAS POLITICAS Y SOCIOLOGIA EN CATALUNYA
FAUSTO MIGUELEZ.

El próximo curso, 1986-87, inicia sus actividades en la Universidad Autónoma de Barcelona la facultad de Políticas y Sociología. No sólo la Universidad Autónoma y sus departamentos de Sociología y Derecho Político, sino también la Asociación Catalana de Sociología y el conjunto de sociólogos y politicólogos catalanes han estado interesados en este objetivo. Es por tanto un éxito de todos, pero, al mismo tiempo, un reto para todos los profesionales de estos campos del saber.

La nueva facultad será, por ahora, de segundo ciclo, aunque pondrá en marcha lo más pronto posible también el tercer ciclo. Pero previo al ingreso en el segundo ciclo, los estudiantes realizarán un conjunto de asignaturas, o curso de adaptación que les ocuparán un curso académico. El objetivo de dicho curso es la formación de los estudiantes en ciertos lenguajes básicos de Ciencias Sociales, así como la obtención de una cierta homogeneización de estudiantes que pueden venir de carreras bastante dispares. En efecto, los candidatos no vendrán directamente del COU, sino que serán estudiantes con dos años de carrera universitaria o con un diploma de escuela universitaria como mínimo o, en algunos casos, con una licenciatura en otra carrera.

El que se trate de una carrera de segundo ciclo puede ser, a primera vista, la característica más notoria de la nueva facultad. Han entrado diversas consideraciones en ese planteamiento. Por un lado se ha creído que puede ser más eficaz consolidar una facultad con cursos relativamente pequeños y pocos estudiantes antes de abrirse a una ampliación hacia los cursos más masivos que son los del primer ciclo. La experiencia, por otro lado, puede permitir la maduración de un primer ciclo común a diversas ciencias Sociales y segundos ciclos específicos a cada una de ellas superando, así, la lamentable distancia que hoy existe entre las mismas. Por último, la actual escasez de recursos reinante permitía comenzar la experiencia en Catalunya con dicha fórmula en vez de tener que esperar la llegada de un incierto futuro mejor.

Ciertamente el primer objetivo de la nueva facultad es la formación de personas preparadas para un trabajo profesional en Sociología y en Ciencia Política. Pero también quiere contemplar otros objetivos, entre ellos la de la reconversión de personas que tengan otra formación universitaria, de licenciatura o diploma, o aún de aquellos que, teniendo una actividad profesional, contemplan las nuevas formaciones académicas que ofrece la facultad como una complementariedad a su trabajo. Todo ello salvando la seriedad y el rigor con que se pretenden ofrecer los nuevos estudios desde su mismo comienzo.

El curso preparatorio , por tanto, es común a todos los estudiantes que podrán convalidar, según su origen académico, algunas de las ocho asignaturas de que consta. El segundo ciclo presenta dos secciones: Políticas y Sociología, subdivididas, a su vez, en varias especialidades o itinerarios académicos. En la sección de Políticas encontramos las líneas de especialización de Administración Pública, Ciencia Política y Relaciones Internacionales; se trata de formar, junto con teóricos e investigadores de la materia, a personal preparado para trabajar a diversos niveles de las administraciones e instituciones. En la sección de Sociología las líneas de especialización son dos: Metodología-Teoría por un lado y Estructura-Sociologías Sectoriales por otro. También aquí se busca la formación de teóricos e investigadores por un lado, al tiempo que enseñantes y profesionales en diversos ámbitos de la administración y organizaciones: centros de estudio, políticas aplicadas, etc.

La existencia de dos secciones separadas no será obstáculo para intentar la máxima interpenetración de ambos ámbitos científicos hasta el punto que, además de Licenciaturas referidas a cada una de las secciones, habrá una licenciatura común.

La nueva facultad viene a llenar un importante vacío en el ámbito académico y profesional catalán hasta el punto que el primer año la Universidad Autónoma se verá imposibilitada de acoger toda la demanda existente. A medida que la facultad vaya contando con más medio podrá ir aceptando un mayor número de estudiantes, intentando combinar siempre rigor académico con amplitud de miras.

* * *

* L'ENSENYAMENT DE LA SOCIOLOGIA A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA
CARLOTA SOLE.

D'acord amb els Estatuts de la Universitat de Barcelona es creà la Divisió de Ciències Econòmiques, Jurídiques i Empresarials. Entre d'altres tasques, les Divisions obren la possibilitat de nous ensenyaments adequats a les necessitats d'una societat avançada com la catalana, com ara la bioquímica, l'enginyeria genètica o la sociologia. El volum de població de Catalunya, el seu nivell de renda per càpita, la terciarització de l'economia i la composició social de classes i grups fa previsible un interès progressiu i més intens cada dia per l'estudi i l'especialització en els factors socials i polítics que regulen el funcionament social. Es una prova evident d'aquest fet, l'augment d'inscrits en l'especialitat d'"Economia, Política i Sociologia" de la facultat de Ciències Econòmiques, com també l'activitat d'institucions no universitàries com l'"Institut Catòlic d'Estu

dis Socials de Barcelona" i l'Institut de Sociologia i Psicologia Aplicada", que han intentat des de fa anys compensar les deficiències en l'ensenyament de la sociologia.

En aquest moment existeix un esborrany d'un projecte d'ensenyament conjunt de Sociologia i Ciència Política, en el marc de la Divisió de Ciències Econòmiques, Jurídiques i Empresarials. A part de les raons d'interdisciplinarietat d'ambdues disciplines, donada llur tradició i origen històrics, hi ha raons pràctiques que reforcen aquest projecte conjunt. Ens referim a la disponibilitat de professorat en les matèries esmentades, sense deixar d'estar oberts a les aportacions d'altres àrees com l'antropologia, la història, la filosofia, etc. Igualment, a efectes pràctics, en un principi es planteja l'ensenyament conjunt de Sociologia i Ciència Política, tot preveient la futura separació d'aquestes disciplines, en resoldre's definitivament la necessària divisió del treball entre les diverses ciències socials, evitant que cap d'elles pugui ésser considerada el calaix de sastre de la resta.

Es preveu que aquest ensenyament sigui de cicle llarg, combinant les aportacions teòriques amb les empíriques, assignatures generals amb les sectorials, l'anàlisi comparativa de diverses societats i la situació espanyola i la catalana, etc. El pla d'estudis haurà d'ésser flexible per tal d'adaptar-se a través d'especialitzacions a les demandes de la societat, com són l'aplicació de noves tecnologies, l'aparició de noves professions, de nous grups socials, entre d'altres. Tots els fenòmens socials hauran d'ésser aproximats des d'angles distints i complementaris. D'altra banda, a efectes d'organització, es partirà de la base dels Departaments existents de Sociologia a la Facultat de Ciències Econòmiques i de Dret Constitucional i Ciència Política de les Facultats de Dret i de Ciències Econòmiques, tot incorporant l'aportació d'altres departaments de les Facultats esmentades per a la docència i la investigació de les matèries que configurin el pla d'estudis. Per ara i tant, els detalls organitzatius encara no han estat pensats, donada la situació embrionària en què es troba el projecte de la Universitat de Barcelona sobre el futur ensenyament de la Sociologia.

dis Socials de Barcelona" i l'Institut de Sociologia i Psicologia Aplicada", que han intentat des de fa anys compensar les deficiències en l'ensenyament de la sociologia.

En aquest moment existeix un esborrany d'un projecte d'ensenyament conjunt de Sociologia i Ciència Política, en el marc de la Divisió de Ciències Econòmiques, Jurídiques i Empresarials. A part de les raons d'interdisciplinarietat d'ambdues disciplines, donada llur tradició i origen històrics, hi ha raons pràctiques que reforcen aquest projecte conjunt. Ens referim a la disponibilitat de professorat en les matèries esmentades, sense deixar d'estar oberts a les aportacions d'altres àrees com l'antropologia, la història, la filosofia, etc. Igualment, a efectes pràctics, en un principi es planteja l'ensenyament conjunt de Sociologia i Ciència Política, tot preveient la futura separació d'aquestes disciplines, en resoldre's definitivament la necessària divisió del treball entre les diverses ciències socials, evitant que cap d'elles pugui ésser considerada el calaix de sastre de la resta.

Es preveu que aquest ensenyament sigui de cicle llarg, combinant les aportacions teòriques amb les empíriques, assignatures generals amb les sectorials, l'anàlisi comparativa de diverses societats i la situació espanyola i la catalana, etc. El pla d'estudis haurà d'ésser flexible per tal d'adaptar-se a través d'especialitzacions a les demandes de la societat, com són l'aplicació de noves tecnologies, l'aparició de noves professions, de nous grups socials, entre d'altres. Tots els fenòmens socials hauran d'ésser aproximats des d'angles distints i complementaris. D'altra banda, a efectes d'organització, es partirà de la base dels Departaments existents de Sociologia a la Facultat de Ciències Econòmiques i de Dret Constitucional i Ciència Política de les Facultats de Dret i de Ciències Econòmiques, tot incorporant l'aportació d'altres departaments de les Facultats esmentades per a la docència i la investigació de les matèries que configurin el pla d'estudis. Per ara i tant, els detalls organitzatius encara no han estat pensats, donada la situació embrionària en què es troba el projecte de la Universitat de Barcelona sobre el futur ensenyament de la Sociologia.